અજિત

બાળકો માટે રસભર પરીકથા

લખનાર: નાગરદાસ ઈ. પટેલ

અજિત

પરવતસિંહ ઠાકોરને ત્યાં પંદરમા કુંવરની વધાઇઓ દેવાઈ. પંદર પંદર કુંવર! ને બબ્બે કુંવરી! શું ઠાકોરનું બુલંદ નસીબ!

આટઆટલાં બાળક શેં સચવાય? દરેકને માટે જુદાં જુદાં માણસો રાખ્યાં. જાણે નોકરચાકરની ફોજ સ્તો!

પંદરમા કુંવરનું નામ પાડ્યું અજિતસિંહ. બીજના ચંદ્રમા જેવો એ તો દહાડે દહાડે વધતો જ ચાલ્યો. ઠાકોર તો એને જોઇને અડધા અડધા થઈ જતા. જતે દહાડે એ તો મોટો થયો.

ભણ્યોગણ્યો ને અસ્ત્રશસ્ત્રવિદ્યા શિખ્યો.

સોળ વર્ષનો થયો ત્યાં તો શું એનું શરીર! કોઈથી યે ન જીતાય એટલું તો એનું બળ હતું.

સૌ કહેતું: "અજિત તો અજિત જ છે!"

એને દુનિયા જોવા ઈચ્છા થઈ. તેણે ઠાકોર પાસે રજા માગી. ઠાકોર કહે: "અહીં શું ઓછું છે તે કુંવર, બહાર જાઓ છો?"

કુંવર કહે: “દુનિયા જોઇએ તો ખરા ? ઘેર બેસી રહીએ તો કોણ આપણને ઓળખે ?”

ઠાકોરે તો ના કહી. પણ કુંવર કાંઈ પોતાની હઠ છોડે ? નાછુટકે ઠાકોરને રજા આપવી પડી.

અને અજિતસિંહ દુનિયા જોવા, જાણવા, કે જીતવા તે તો કોણ જાણે, પણ બહાર પડ્યો.

જતાં જતાં દરિયા કાંઠે આવ્યો.

લંગર ઉપાડીને એક વહાણ જવાની તૈયારી કરતું હતું. કુમારે ટંડેલને પોતાને સાથે લેતા જવાની વાત કરી. ટંડેલે એને સાથે લીધો.

ભરદરિયે વહાણ આવ્યું ત્યાં ગાજવીજ ને કડાકા સાથે ભયંકર તોફાન શરૂ થયું. વહાણ ખરાબે ચઢી ગયું. એક બે નાના મછવામાં બેસીને માણસો જીવ બચાવવા નાઠાં. કુમારે બધાંને ઠંડે પેટે મછવામાં બેસવા દીધાં. એને પોતાના બળપર વિશ્વાસ ને પરમેશ્વરપર પાકો ભરોસો હતો.

એ ભયંકર ઝંઝાવાતમાં નાનાં નાનાં હોડકાં તે કાંઇ ટક્કર લે ? જરી વારમાં એ ઉંધાંચતાં થઈ ગયાં. એને આશરે જીવ બચાવનારાઓના જીવ ઉડી ગયા.

એ કાળના મોઢામાંથી માત્ર એક જણ બચવા પામ્યો.

અને તે અજિત.

એક રાત ને એક દહાડો એ દરિયામાં તર્યા કર્યો. તરતો તરતો એક બેટ આગળ જઈ પહોંચ્યો.

એને ભૂખ તો કકડીને લાગી હતી. થાકીને લોથપોથ થઈ ગયો હતો.

દૂર નજર કરી તો એક મોટો મહેલ—આકાશે એની ટોચ અડતી હોય તેવો—એક ડુંગરી પર દેખાતો હતો.

આશાભર્યો એ ત્યાં પહોંચ્યો.

એ મહેલની આજુબાજુ કોટ ને એક બાજુ દરવાજો હતો. દરવાજો તો એટલો ઉંચો—કે ન પૂછો વાત !

મહા મુસીબતે અજિત ઉલાળે પહોંચ્યો.

ત્રણ ચાર વાર ઉલાળો ખખડાવ્યો એટલે કોઇકે ભયંકર અવાજે અંદરથી પૂછ્યું: "કોણ છે એ ?"

"પરવતપુરનો અજિતકુમાર." અજિતે જવાબ દીધો.

એવામાં દરવાજો ઉઘડયો.

એક કદ્દરબિહામણો રાક્ષસ નીચો વળીને જોતો હોય એમ અજિતને લાગ્યું.

"કેમ આવ્યો છે ?" એણે પૂછ્યું.

અજિતે પોતાની વાત કહી.

"ત્યારે તને અહીંથી દુનિયા દેખવાનો લાભ મળશે. મારે ત્યાં રહે અને કહું તે કામ કર. તને ઘણું જોવા ને જાણવાનું મળશે."

અજિતે હા પાડી.

"પણ સરત એટલી કે મારૂં બતાવેલું કામ તારે કરી આપવું. નહિ કરે તો તને ખાઈ જઈશ."

આ નવાઈની શરત કબુલ કર્યા વિના કાંઈ અજિતનો છૂટકો હતો ? ચાલી ચલાવીને અહીં આવ્યો તો જે થાય તે ખરૂં કરીને તેની યે અજિતે હા પાડી.

રાક્ષસે એની ખાવાપીવા ને સુવાની ગોઠવણ કરી.

સવારે એને કહેઃ "હું મારો ઘોડો લઇને ફરવા જાઉં છું."

અજિત કહેઃ "ઠીક."

"આ તબેલો સાફ કરી નાખજે. ચોખ્ખો ચંદની જેવો કરજે, હું આવું એટલી વારમાં"

"બહુ સારૂં." અજિતે ડોકું ધુણાવ્યું.

નાનાં છોકરાં તો રમતીઆળ ! ને અટકચાળાં ય ખરાંસ્તો ! ના ના કહો તે પહેલું કરે. અજિત પણ રાક્ષસ દેખાતો બંધ થયો કે તરત જ મહેલ તરફ દોડયો.

એની અજાયબીનો પાર રહ્યો નહિ. એક મોટા ચૂલા પર મોટી કઢાઈમાં કાંઈક ઉકળતું હતું. પણ ચૂલામાં દેવતાનું નામેય નહિ ! એ તે શું હશે ? કઢી હોય તો પીળી હોય. દૂધપાક ધોળો હોય. ત્યારે શું દાળ હશે ? ના રે ના. દાળ પણ આટલી બધી લાલ ન હોય !

ત્યારે એ શું હશે ? એણે નાની સરખી સળેખડી બોળી જોઈ. ઓહો ! એ તો તાંબુ હતું !

બાપ રે બાપ ! જે દાળને બદલે તાંબુ ખાય તેનું પેટ તે કેવુંક હશે ?

અજિત બીજા ઓરડામાં ગયો.

ત્યાં પણ એવો જ ચૂલો, એવી જ કઢાઈ, ને દેવતા વિના એવો જ રસ ઉકળે. પણ આ રસ ધોળો હતો.

વખતે દૂધપાક હશે એમ ધારી અજિતે સળી બોળી જોઇ.

ઓહોહો ! આ તો ચાંદી છે ! એને એ શું કરતો હશે ?

અજિત આગળ ચાલ્યો.

ત્રીજા ઓરડામાં પણ એ જ રીત. એવો જ ચૂલો. ને કઢાઈ પર વગર દેવતાએ એવો જ રસ ઉકળે. રંગ પીળો હતો.

કદાચ કઢી હશે, ધારીને અજિતે સળી બોળી.

અધધધધ! આટલું બધું સોનું! એ તે કેટલો પૈસાદાર હશે કે ખાવાપીવામાં પણ આમ સોનું વાપરે છે?

ચોથા ઓરડામાં ડોકીયું કર્યું, ને અજિતની આંખો આભી બની.

ઝાંઝરના ઝણકાર કરતી એક કુમારિકા સફાળી ઉઠીને પૂછવા લાગી: "કોણ છો? ક્યાંથી આવ્યા?"

અજિતે એને પોતાની વાત કહી.

કુંવરી કહે: "તમે ઘર ભૂલ્યા. આ તો રાક્ષસનો મહેલ છે."

"એ તો હું જાણું છું."

"પણ એ તમને ખાઈ જશે."

"એમ હોત તો તમે શી રીતે બચત?"

"તમને ખબર નથી કુમાર! એનું મારા પર કોણ જાણે કેમ, પણ વહાલ છે, તે મને જીવતી રહેવા દીધી છે. પણ કાંઈ નહિ, મારૂં ચાલશે ત્યાં સુધી તમને મરવા નહિ દઉં."

"પણ એનું કામ કરીએ તો શા વાસ્તે મારે? એણે મને તબેલો સાફ કરવાનું કહ્યું છે તે કરીએ, તો પછી શું?"

"એ એટલું સહેલું નથી તો! એનો તબેલો જ વિચિત્ર છે! જેટલો વાળો તેથી બમણો કચરો બહારથી ઉડીને અંદર આવે—"

"એમ?"

"પણ એક રસ્તો છે. સાવરણીનાં ટોચડાં ઝાલીને હાથાથી કચરો કાઢવા માંડો તો આપોઆપ તબેલો સાફ થઈ જશે."

"ત્યારે તો બહુ જ સારૂં. પણ તમારૂં નામ તો હું પૂછવાનું ભૂલી જ ગયો.

"મારૂં નામ મેના. જાઓ, જાઓ. તમે તમારૂં કામ પતાવી નાખો, નહીતર—"

"આ ચાલ્યો" કહી અજિત બહાર આવ્યો.

મેનાની એને ધૂન લાગી. એને મેનાની વાતો મીઠી લાગી. ધૂનમાં ને ધૂનમાં એણે સાવરણી લીધી, ને સાફ કરવા માંડયું.

પણ વાળે ત્યાં તો ધુળના ગોટેગોટા બારીએથી આવીને પડવા માંડયા. અજિતને ભૂલ જણાઈ. મેનાના કહેવા મુજબ કર્યું, ત્યાં તો તબેલો સાફ–ચોખ્ખો ચંદની જેવો.

એ બહાર નીકળી ટહેલવા લાગ્યો.

એવામાં રાક્ષસ આવ્યો. તે કહેઃ "કેમ આમ રખડયા કરે છે? પેલું કામ કર્યું?"

અજિત કહેઃ "ક્યારનું ય, જોઈ લો ને."

રાક્ષસે તબેલો જોયો ને નવાઈ પામ્યો. એને લાગ્યું કે જરૂર આમાં એણે મેનાની મદદ લીધેલી. તે બોલ્યો "તને મેનાએ મદદ કરી હશે!"

"મેના શું ને ચકલી શું? મેના ને ચકલી કાંઈ મદદ કરે ખરાં?"

બીજે દહાડે રાક્ષસે એને પોતાનો ઘોડો જંગલમાંથી પકડી લાવવાનું કામ સોંપ્યું. મહેલમાં પગ ન મૂકવાની સખત તાકીદ કરી એ બહાર ગયો.

અજિત તો એના જવાની જ વાટ જોતો હતો. મેનાને મળવા એ તલપાપડ થઈ રહ્યો હતો.

બેઉ જણાંએ પેટ ભરીને વાતો કરી.

"આજે શું કામ સોંપ્યું છે?"

"એના ઘોડાને પકડી લાવવાનું."

"જોજો જાળવજો. એ કંઈ સહેલું નથી. એ ઘોડો ખરાબ છે. એના મોઢામાંથી દેવતાની ઝાળો નીકળે છે, તે તમને બાળી ન નાખે!"

"એનો શો રસ્તો છે?"

"પેલી લગામ લેતા જજો. એ જોતાં વેંત જ એ બકરી જેવો થઈ જશે."

"વાહ!" કહીને અજિત બહાર આવ્યો. લગામ લઈ જંગલ તરફ ચાલ્યો.

એને દૂરથી જોઇને પેલો ઘોડો દેવતાના ભડકા વરસાવતો વરસાવતો સામો આવ્યો. પણ જેવી લગામ ફેંકી, તેવો જ શાંત થઈ ગયો.

અને પછી અજિતને પૂછવું પડે? એણે તો એને પલાણ્યો ને એવો દોડાવ્યો, એવો દોડાવ્યો, કે એના મોઢે ફીણના ફીસોટા માય નહિ!

એને એના તબેલામાં પૂરી લગામ ઠેકાણે મૂકી.

એવામાં રાક્ષસ આવી લાગ્યો. તે કહેઃ "ઘોડો લઇ આવ્યો?"

"તબેલામાં જ જોઈ લો ને." ઠંડે કલેજે અજિતે કહ્યું.

રાક્ષસ ઘોડાને જોઇને બબડયોઃ "એ મેનાનું કામ!"

"અરે વાહ ! ઘોડાને તો હું લઈ આવ્યો ને જશ આપે ત્યારે મેનાને ! એ જરા જેટલાં મેના ને પોપટ તે શું ઘોડાને લઈ આવતાં હતાં ! બતાવો તો ખરા તમારી એ ચરકલડીને—"

રાક્ષસે લાલચોળ આંખ કાઢી એને ડરાવ્યો.

ત્રીજે દિવસે અજિતને ઉંઘમાંથી ઉઠાડીને રાક્ષસ કહેઃ "લે, આ કોથળો ભરીને મારા ખજાનામાંથી મહોરો લઈ આવ."

અજિત તો ઉઠયો. ધીમે ધીમે મેનાને મળવાનો લાગ શોધવા લાગ્યો. રાક્ષસ જરા બહાર ગયો એટલે એ મેના પાસે દોડયો. નવા કામની વાત કરી.

"એનો ખજાનો કયાં હશે તે જ હું જાણતો નથી."

"પણ તમારા રૂડા નસીબે હું જાણું છું ને ? લો આ ફુલ. પેલા સામેના ડુંગરપરના દેડકા જેવા આકારના ખડકપર ત્રણ વાર પછાડજો. પછી એક ગુફા દેખાશે. તેમાંથી એક વામનજી આવીને તમને પૂછશે, 'શું જોઇએ છીએ ?' તમે કહેજો, 'મારાથી લઈ જવાય તેટલી સોનામહોરો.' 'કોના માટે ?' 'તારા શેઠને માટે.' એમ કહીને બીજો એક અક્ષર પણ બોલ્યા સિવાય ઉપાડાય તેટલી મહોરો ભરી લેજો. જોજો. એક અક્ષર પણ બોલતા નહિ."

ફુલ લઇને અજિત દોડ્યો. દેડકા જેવા ખડક આગળ જઇને ફુલ ત્રણ વાર પછાડ્યું.

ભયંકર ગડગડાટ સાથે ધરતી ફાટી, અને એક ગુફા દેખાઈ. એમાંથી એક વામનજી બહાર નીકળ્યો, ને પૂછ્યું: "શું જોઇએ છીએ ?"

મેનાએ કહ્યા મુજબ અજિતે જવાબ દીધો, અને એક પણ વધારાનો અક્ષર બોલ્યા સિવાય એણે સોના-મહોરો ઉપાડી.

મહેલમાં આવીને થાક ખાવા બેઠો ત્યાં રાક્ષસ આવ્યો.

"કેમ રે આળસુના પાદશાહ! આમ બેસી રહ્યો છે કે ? મહોરો લઈ આવ્યો ?"

અજિતે જવાબ આપવાને બદલે કોથળીમાંથી મુઠો ભરીને મહોરો ખખડાવી.

રાક્ષસ તો છેડાઈ પડ્યો. જરૂર એ મેનાનાં જ કારસ્તાન.

બીજે દહાડે એ ઉઠ્યો તેવો બહાર ગયો. અજિત સાથે કાંઈ બોલ્યો પણ નહિ, ને ચાલ્યો પણ નહિ.

મેનાએ એ જોયું. એના પેટમાં ફાળ પડી. આ નિશાની સારી તો ન જ હતી. એને અજિત માટે ચિંતા થવા લાગી.

ફરી આવીને રાક્ષસ કહેઃ "મેના, પેલાનું મને શાક કરી આપજે. એ સિવાય નહિ ચાલે. જો અંદર ખૂબ કાંદા ને સરકો નાખજે. મીઠું ને લસણ પણ ખરાં. હીંગ ભુલાય નહિ હો કે. હું જરા જાઉં છું. એટલામાં તૈયાર કરી નાખ."

મેનાના પેટમાં તેલ રેડાયું.

રાક્ષસ તો ઉપડી ગયો. હાથમાં ચાકુ લઇને મેના બહાર આવી.

અજિત કહેઃ "એનો કાંઈ ઉપાય કરીએ. ચાલ નાસી છૂટીએ—"

મેના કહેઃ "જરૂર. પણ પાછાં પકડાઇએ નહિ તે માટે પુરતી સાવચેતી લેવી પડશે. ચાલો આપણે શાક ચુલે મૂકીએ."

બેઉ જણે થઇને શાક કરવા માંડ્યું. જાત જાતના વઘાર કર્યા ને શાક ચુલે ચડાવ્યું. અજિતનાં કપડાં ને પગરખાં પણ અંદર નાખ્યાં.

મેનાએ ચાકુથી પોતાની આંગળી પર કાપ મૂકયો. જમીન ઉપર લોહીનાં ત્રણ ટીપાં પડયાં.

જોડેના ઓરડામાંથી તાંબાના રસની એક, રૂપાની બે, અને સોનાની ત્રણ, એમ છ ગોળીઓ વાળી લીધી.

બેઉ જણ તો નીકળી નાઠાં. ખૂબ દોડ્યાં; ખૂબ દોડ્યાં. દોડાય એટલું દોડ્યાં.

રાક્ષસ તો ઉંઘમાંથી આળસ મરડીને પૂછે, “મેના, શાક, થયું ?”

તરત લોહીનું એક ટીપું ઉંચે ઉડીને બોલ્યું, “ના જી, હજી વાર છે.”

એમ એક પછી એક થોડી વારે રાક્ષસે ત્રણ વાર પૂછ્યું, ને લોહીનાં ત્રણ ટીપાં એનો એ જવાબ આપીને ઉડી ગયાં.

પછી તો એ આંખો ચોળતો ઉઠયો.

શાક ચઢી ગયું હતું તે એનો મઘમઘાટ કહી આપતો હતો. એના મોઢામાં પાણી આવ્યું.

જઇને જુએ તો શાકમાં જોઇએ તેવો સ્વાદ નહિ, ને મેના ય નહિ ! નક્કી નાસી ગયેલી !

આંખ મીંચીને ચાર જોજન જાય એવા પગરખાં પહેરીને એ તો ઉપડયો સ્તો ને ! ભાગી ભાગીને એ કેટલું ભાગવાનાં હતાં ! જરા વારમાં એમને પકડી પાડ્યાં.

રાક્ષસને જોઇને મેનાએ તાંબાની ગોળી નાખી. એક મોટી ધુધવાટ કરતી નદી બેઉની વચ્ચે થઈ ગઈ.

રાક્ષસે એક મોટું ઝાડ મૂળીઆં સાથે ઉપાડયું. નદી પર નાખ્યું ને પાર ઉતર્યો.

પેલાં બે જણ એટલામાં દરિએ પહોંચ્યાં. રૂપાની ગોળી ફેંકીને મેનાએ સુંદર વહાણ બનાવ્યું અને તેમાં બેસી બેઉ જણ સડસડાટ રસ્તો કાપવા લાગ્યાં.

રાક્ષસનાં પગલાં તરત જ સંભળાયાં. મોટે મોટે પગલે એ આવી લાગ્યો હતો.

મેનાએ રૂપાની બીજી ગોળી કાઢીને ફેંકી. એક મહા ભયંકર અને આકાશે અડે એવી જ્વાળાઓ વરસાવતી માછલી નીકળી આવી, ને રાક્ષસ તરફ દોડી.

(જુઓ પૂઠા ઉપરનું ચિત્ર)

માછલીના પૂછડાનો ફડફડાટ સાંભળીને રાક્ષસ તો જાય નાઠો! દડબડ દડબડ દોટ જ મૂકી.

અજિત કહેઃ "ચાલો! બલામાંથી છુટયા."

મેના કહેઃ "ના રે! હજી તો ઉપાધિ બાકી છે."

"એમ?"

"એની એક માશી સામે કિનારે રહે છે. તે એનું વેર વાળવા નહિ ચુકે. માટે હવે ચેતીને ચાલવાનું છે."

બેઉ જણે વહાણ મારી મૂકયું. થોડે દહાડે દરિયાની મુસાફરી પુરી થઈ.

પરતવતપુરની ઠકરાત આવી એટલે અજિત કહેઃ "મેના, તમે અહીં બેસો. હું તમારે લાયકનો પોશાક અને પાલખી લાવું."

"હવે ચાલશે—"

"ના રે! ખોટું દેખાય."

"જો જો હાં—ધ્યાન રાખજો. અહીં પાછા ફરો ત્યાં સુધી કોઈ ચીજ ખાતા કે પીતા નહિ."

"એમાં કહેવું નહિ પડે."

અને અજિત તો દોડયો. જેટલો જલદી પહોંચાય તેટલો પરવતપુર પહોંચ્યો.

નગરમાં ધામધુમ હતી. લોકોના આનંદનો પાર ન હતો.

એની બ્હેનનાં લગ્ન હતાં.

સામેથી કુંવરને પોતાની ધાવ મળી. તેને એણે વાત કરી, ને મેના માટે પોશાક મંગાવ્યો.

સભામાં નાચ ચાલી રહ્યો હતો. કસુંબાની પ્યાલીઓ પીવાતી હતી. અજિતકુમારની પાસે નવી આવેલી રાજગાયિકાએ કસુંબાનો પ્યાલો ધર્યો. રાજસભામાં કાંઈ ના પડાય? કચવાતે દિલે અજિતે પ્યાલો લીધો ને કસુંબો પી ગયો.

ગજબ થઈ ગયો ! અજિત સુધ સાન ને ભાન સૌ ભૂલી ગયો. નવી રાજગાયિકા બીજી કોઈ નહિ પણ પેલા રાક્ષસની કાકી હતી.

મેના તો વાટ જોઈ જોઇને થાકી. અજિતનો પત્તો જ નહિ. શું થયું હશે ? એની ચિંતાનો પાર ન રહ્યો.

સાંજ પડી. એને તો ભૂખ લાગી હતી. સામેના ઝુંપડામાં એક બાઈ ગાય દહોતી હતી. તેની પાસે જઇને દૂધ માગ્યું.

"દૂધ તે કાંઈ મફતનું મળે છે ? ભારોભાર સોનું હોય તો દઉં."

મેનાએ સોનાની ગોળી કાઢીને ફેંકી. એનો પ્યાલો સોનામહોરોથી ભરાઈ ગયો.

બાપ જન્મારે સોનામહોરો નહિ દીઠેલી તે પેલી તો હરખાઈ ગઈ. દૂધની દોણીને મેનાને દઇને કહેઃ "હવે તો હું જોઉં છું. આ ઘર બાર ને ઢોર ઢાંખર તારાં."

ને એ તો દોડી.

મેનાએ દૂધ પીધું ને ખોળી ખોળીને કડકા રોટલો પડી રહેલો તે ખાધો.

સુવા માટે શોધે તો ફાટલી તુટલી ધાબળી ! એમાં શેં ઉંઘ આવે ?

સોનાની બીજી ગોળી અફાળી કે ઝુંપડાને બદલે મોટો મહેલ થઈ ગયો,—જોઈતાં સધળાં સુખ સાધન સાથે.

પેલી ઝુંપડાવાળી ગઈ પટેલ પાસે ને વાત કરી. ખણખણાટ કરતી મહોરો બતાવી.

પટેલની દાઢ ડળકી. એવું હોય તો લાવ ને એને જ પરણી લઉં? પછી ચિંતા તો ન રહે?

બીજે દહાડે પટેલે જઇને પરણવાની વાત કરી.

મેનાએ તે દુઃખી દિલે સાંભળી. આનો ઘાટ ઘડવો જોઈએ.

"પેલો મોટો ચીપીઓ લઇને દેવતા લઈ આવીને આ ચુલો ચેતાવો. જો એટલું આવડતું હોય તો કાંઈ વિચાર કરૂં."

"ઓહો, એમાં શું?" કહીને પટેલે ચીપીયો લીધો.

"ચાલ રે ચીપીયા ચાર પહોર." મેના બોલી.

ચીપીઓ તો કુદ્યો. પટેલને બરાબર પકડયા. ને પછી બેઉનો નાચ થવા માંડયો. ખણખણાટ કરતો ચીપીઓ અને તેમાં જકડાયલા પટેલ—બેઉ નાચ કરવા લાગ્યા!

ચાર પહોરની કસરત પછી પટેલ ખો ભૂલી ગયા.

તેમણે જમાદારને વાત કરી. જમાદારે પણ નસીબ અજમાવવાનો વિચાર કર્યો. પટેલ જાણે, ઠીક છે. નાકકટ્ટાનો ંથ જે વધ્યો તે ખરો.

જમાદારે પણ પટેલની પેઠે પરણવાની માગણી કરી. નહિ પરણે તો મારી નાખવાની ધમકી દેખાડી !

મેના તો ડરી ગઈ હોય તેમ ગાયની ગભાણમાં ભરાઈ ગઈ. જમાદાર આવીને ગાયનું પૂંછડું પકડી ખસેડવા લાગ્યા.

“પકડ પૂંછડા પંદર પહોર !” મેના બોલી.

ત્યાં તો ગાય નાઠી. આગળ ગાય ને પાછળ જમાદાર. ખેતર ને જંગલ, ખાડા ને ટેકરા, નદી ને નાળાં. જાય રે ગાય નાઠી ! જમાદારના દેદાર પણ ઓળખાય નહિ એવા થઈ ગયા !

પછી કોઈ મેનાનું નામ ન લે.

એવામાં પરવતસિંહના એક કુમારનાં લગન લેવાયાં. જાન જવા નીકળી. રસ્તામાં રથનું ઊંલું ભાગ્યું. પેલા પટેલ ત્યાં કામ પર હતા એટલે એમણે કહ્યું, “સામેના ગામમાંથી મેનાકુંવરીને ત્યાંથી મોટો ચીપીયો મંગાવો. ગમે તેને એ પકડી રાખશે.”

માણસ મોકલીને ચીપીયો મંગાવ્યો. એ બરાબર બંધબેસતો આવી રહ્યો.

પણ આગળ ચાલ્યા ત્યાં તો રથ ચાલે જ નહિ. એનાં પૈડાં જ ખસે નહિ. જમાદાર ત્યાં કોણ જાણે ક્યાંથી ફુટી નીકળ્યા. તે કહે. "મેનાકુંવરીની ગાય મંગાવો ને. એ ગમે તે ચીજને ખેંચી શકશે."

માણસ મોકલીને ગાય મંગાવી. ગાયે રથ ખેંચ્યો. ભલભલા ઘોડા ન કરી શક્યા તે ગાયે કર્યું.

સાંજે પડાવ પડ્યો. ઠાકોરને મેનાની ગાય ને ચીપીયાની વાત કરવામાં આવી.

"ત્યારે તો એ કુંવરીને આપણે બોલાવવી જોઇએ." ઠાકોરે વિચાર કર્યો, અને અજિતને પાલખી લઇને મોકલ્યો.

એને મેનાએ સરસ આવકાર આપ્યો. અજિતને જોઈ એનું હૈયું હરખાયું.

પણ અજિત એને ઓળખતો ન હતો.

મેના સમજી કે જરૂર આ રાક્ષસની કાકીની જ હાથચાલાકીનું પરિણામ છે.

એણે સોનાની છેલ્લી ગોળી ફેંકી. એક સુંદર શરબતનો પ્યાલો એકદમ એના હાથમાં આવ્યો.

ઘણો આગ્રહ કરી એણે શરબત અજિતકુમારને પાયું.

"હું અહીં ક્યાંથી ? મેના ક્યાં ગઈ ?" કરતો બ્હેબાકળો અજિતકુમાર પોતાના પૂરા ભાનમાં આવ્યો.

બેઉએ એકબીજાને ઓળખ્યાં.

ઠાકોરે સઘળી વાત જાણી.

બેઉનાં હવે લગન લેવાશે, સુખી થશે, ને બહુ બહુ તો રાજ કરશે એટલું તો તમે પણ ઉમેરી લેવાનાં !

સમાપ્ત

આ ચોપડી સુરત–ચૌટાપુલ નજીક 'શંકર' પ્રી. પ્રેસમાં નારાયણલાલ બેચ. નીકમે છા